

*Participatieraad Woerden
p/a Postbus 45
3440 AA Woerden
info@participatieraadwoerden.nl*

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders
en de leden van de gemeenteraad
van Woerden

Ons kenmerk: PR 2022/001

Woerden, 30 januari 2022

Betreft: Armoedebeleid

Geacht College, geachte leden van de gemeenteraad,

Begin september is door de Rekenkamer de Bestuurlijke notitie Armoedebeleid in Woerden opgeleverd. Op 8 oktober is door het college een Raadsvoorstel ingediend (D/21/020164), waarin de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer zijn opgenomen. Tijdens een informatieavond op 9 november jl. is dit rapport in de gemeenteraad toegelicht en heeft de gemeenteraad vragen kunnen stellen. In vervolg op deze informatieavond werd op 14 december 2021 de RIB Armoedebeleid (kenmerk Z/21/005273 / D/21/041792) naar de gemeenteraad gestuurd.

De Participatieraad was positief over het door de Rekenkamer gepresenteerde rapport, de toelichting aan de gemeenteraad en de inhoud van de daaropvolgende RIB hebben ons doen besluiten deze brief te sturen, omdat - naar onze mening - onvoldoende wordt gedaan met de analyses en de aanbevelingen van de Rekenkamer. Een effectieve bestrijding van de armoede komt met hetgeen het college in de RIB neerlegt, naar de mening van onze raad, wederom niet van de grond.

Rapport Rekenkamer

Het rapport is over een aantal zaken vrij duidelijk:

- De methode heeft te weinig draagvlak;
- Er is (nog steeds) onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden tussen Ferm Werk en Woerden Wijzer;
- Het bestaan en het gebruik van het maatwerkfonds is onduidelijk;
- Er zijn weinig concrete doelstellingen;
- De beoogde effecten worden nauwelijks gerealiseerd;
- Het aanwezig zijn van twee uitvoeringsorganisaties is weinig doeltreffend;
- Communicatie is onvoldoende.

RIB

Als gekeken wordt naar hetgeen in de RIB nu wordt voorgesteld, moeten we onder meer het volgende constateren:

- Zoals het armoedebeleid in de RIB wordt geformuleerd, is dit alleen gericht op de middelen en niet op de doelen;
- Het college blijft stellen dat het goed loopt, daarmee wordt volstrekt voorbijgegaan aan de kritische kanttekeningen van de Rekenkamer;
- Er is geen enkele concrete - smart - doelstelling (en te bereiken resultaat) geformuleerd;
- Ook over de wijze waarop de doelgroep moet worden betrokken wordt niets concreet benoemd;
- In de strategische heroriëntatie (ruim een jaar geleden) zijn zaken benoemd die tot op heden niet zijn opgepakt en uitgewerkt;
- Veel heil wordt er verwacht van nog eens opnieuw met het netwerk communiceren. Advies is daar snel en serieus werk van te maken.

Visie van de Participatieraad op het armoedebeleid van de gemeente

De Participatieraad volgt zoals u weet het beleid en de uitvoering op de voet. Wat we zien is dat, over het algemeen, binnen de gemeente de opvatting heerst dat de gemeente een sociale gemeente is en het op dat vlak goed doet.

Een Divosa benchmark van een paar jaar terug echter gaf een heel ander beeld. Enige feiten uit dit rapport (let op, dit gaat uitsluitend over de gemeentelijke regelingen, niet over de vroeg signalering, een wettelijke taak die de gemeente kreeg van de centrale overheid):

- De Declaratieregeling kent verschillende goede aspecten maar wordt ook ervaren als ouderwets, te beperkt (zeker gezien het digitale tijdperk waarin we nu leven) met een uitvoeringssystematiek die uit de vorige eeuw stamt;
- Daarentegen scoort de gemeente slecht op de uitkering voor Bijzondere Bijstand, Beschermingsbewind en bijdrage aan de collectieve ziektekosten regeling (Op de gemeentepolis geeft Ferm Werk € 15 per maand subsidie op de maandelijkse premie, daarmee staat Woerden onderaan de ladder. Er zijn gemeenten die € 50 per maand vergoeden);
- Van de armoede regelingen wordt sinds jaar en dag door slechts zo'n 50% van de burgers met een bijstandsuitkering gebruik gemaakt, alle initiatieven van folders en krantjes en netwerkbijeenkomsten ten spijt. Als rekening wordt gehouden met de andere doelgroepen, zoals Wajongers, ZZP-ers, mensen met slechts een AOW, dan zakt het procentuele gebruik dramatisch. Een analyse van de Participatieraad leert dat 3 tot 4 duizend mensen in aanmerkingen zouden moeten komen voor de armoederegelingen. Dit is 3 jaar geleden uitgebreid besproken met gemeenteambtenaren, maar er is sedertdien geen actie ondernomen (!);
- De vele loketten is een probleem. Dit is een situatie die de gemeente zelf gekozen heeft. Bijvoorbeeld: een jaar geleden is een backoffice in stelling gebracht die de vrijstelling gemeentelijke belasting moet uitvoeren, wat inwoners heel veel administratieve ergernis heeft bezorgd;
- De laatste jaren is er op het vlak van armoede bestrijding door de PRW bij de gemeente geen enkel nieuw initiatief waargenomen, ondanks het feit dat Rutte III het belang daarvan regelmatig onder de aandacht bracht;
- Vele gemeenten zijn in het nieuws geweest met nieuwe initiatieven om de nood van minima te lenigen. Zij zoeken daarbij vaak de grenzen van de wet op. In Woerden is er geen enkel initiatief genomen.

Conclusies:

Op basis van vorenstaande:

- Lijkt het er op, dat het college doorgaat op de huidige koers en voorbij gaat aan de kritische conclusies van de rekenkamer;
- Blijft het college alle acties richten op de interne organisatie: efficiënter maken, samenwerking verbeteren, etc.;
- Gaat de doelgroep ook het komende jaar op geen enkele wijze merken dat de gemeente serieus werk maakt van het bestrijden van armoede in de gemeente. Ambities ontbreken;
- Blijft het bij mooie woorden, maar zijn er geen concrete acties, met smart doelstellingen en duidelijke realisatie momenten.

Advies

De Participatieraad is van mening dat de nu voorgestane route door het college een route is, die niet gaat bijdragen aan de daadwerkelijke bestrijding van de armoede in Woerden. Mede op basis van gesprekken die wij de afgelopen periode hebben gevoerd in het veld, komen wij met een aantal aanbevelingen voor aanpassing van het beleid, die meer recht doen aan waar een gemeente als Woerden voor zou moeten staan in dit onderwerp.

1. Het is aan te bevelen te komen tot één loket, bijvoorbeeld Ferm Werk (bekend met de problematiek), waar de financiële positie van een deel van de burgers reeds bekend is, waar gecheckt wordt of iemand die een aanvraag (bv. vrijstelling waterschapslasten) indient en er voor in aanmerking komt, zodat de inwoners niet telkens opnieuw alle gegevens moet verzamelen en opnieuw moeten inleveren.

Toelichting

- De door de Rekenkamer geschetste problematiek van twee loketten is juist maar onvolledig, inwoners in armoede moeten meerdere loketten af, afhankelijk van het onderwerp. Bijvoorbeeld het afschaffen van waterschapsbelasting moet via de BGHU, kwijtschelding van andere belasting moet via een door de gemeente Woerden ingehuurd extern bedrijf, enzovoort;
 - Inwoners hebben twee problemen: meerdere loketten én meerdere subsidiepotjes. Dat maakt het complex en onoverzichtelijk;
 - Met één loket worden concrete stappen gezet naar betere, meer eenduidige communicatie naar de doelgroep en dus betere service naar burgers.
 - Deze aanbeveling sluit ook aan bij de door uw college geformuleerde prioriteiten uit de MAG op het gebied van Participatie: “inwoners hoeven voor participatie maar één keer hun verhaal te doen”.
2. Te overwegen is om onderzoek te doen of gekomen kan worden tot de invoering van een ‘Stadspas’ (analoog aan passen zoals men die in meerdere grote steden kent, bv. de U-pas in Utrecht, die persoonlijk is, ook voor kinderen, en die goederen en diensten in natura verschaft. Als deze pas automatisch aan alle minima wordt toegestuurd, zou dit het gebruik en de toepassing van de armoede regelingen aanzienlijk kunnen vergroten. Steden als Nieuwegein en Stichtse Vecht hebben zich intussen aangesloten bij de systematiek die Utrecht hanteert.

Toelichting

Het idee dat een stadspas duur is - wat enige jaren geleden aangevoerd is als reden om dit niet in te voeren in Woerden - is ongegrond. De Participatieraad heeft daar onderzoek naar gedaan en komt tot de conclusie dat dit voor Woerden beraamd kan worden op structurele loonkosten van ca. 1 fte. Dat zou een besparing in de uitvoeringskosten betekenen van ca. 3 fte, wat weer ten goede kan komen aan de armoede bestrijding!

3. Inzichtelijk moet worden welke specifieke regelingen er zijn met betrekking tot armoedebestrijding voor de jeugd en in hoeverre deze aanpassing behoeven. Meerdere regelingen zijn achterhaald, zoals bijvoorbeeld de eisen die op technisch gebied gesteld worden aan leerlingen van het middelbaar onderwijs, waar smartphone en laptop verplicht zijn.
4. De problemen bij jongeren zijn groot. Het is wenselijk dat gegevens en kengetallen met betrekking tot deze groep snel boven tafel komen, zodat op basis daarvan effectief ingezet kan worden op het voorkomen van problemen bij jongeren die het financieel (thuis) niet breed hebben (zie ook punt 3).

Uiteraard zijn wij bereid in een gesprek met de verantwoordelijke wethouder en/of de gemeenteraad dit advies nader toe te lichten.

Graag zien wij uw reactie bij voorkeur uiterlijk op 14 februari tegemoet.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Rob Kotvis
Voorzitter Participatieraad gemeente Woerden